

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Departament Administracji Publicznej

KAP.410.004.02.2018
P/18/005

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
ul. Filtrowa 57, 02-056 Warszawa
T +48 22 444 53 08, F +48 22 444 52 52
kap@nik.gov.pl
Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-14, 00-950 Warszawa 1

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/18/005 – Wykonanie przez gminy zadań z zakresu gospodarki mieszkaniowej
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Administracji Publicznej
Kontrolerzy	1. Beata Burtka, główny specjalista k.p., upoważnienie do kontroli nr KAP/69/2018 z dnia 7 czerwca 2018 r. 2. Beata Czarnecka, główny specjalista k.p., upoważnienie do kontroli nr KAP/70/2018 z dnia 7 czerwca 2018 r. (dowód: akta kontroli str. 1-4)
Jednostka kontrolowana	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Płocku, ul. Stanisława Zgliczyńskiego 4, 09-400 Płock (dalej MOPS)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Mirosław Chyba, Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Płocku (dowód: akta kontroli str. 387)
Zakres przedmiotowy kontroli	Prawidłowość prowadzenia mieszkań chronionych
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2015 r. do 30 czerwca 2018 r. lub do czasu zakończenia kontroli oraz zdarzeń sprzed 2015 r., jeżeli miało to wpływ na kontrolowaną działalność

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości¹, działania MOPS w zakresie prowadzenia mieszkań chronionych.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Kontrola wykazała, że w mieszkaniach chronionych przebywały osoby uprawnione, a rodzaj i zakres wsparcia był zgodny z uzgodnieniami pomiędzy pracownikiem MOPS, a osobą ubiegającą się o miejsce w mieszkaniu chronionym². Decyzje w sprawie przyznania miejsca w mieszkaniu chronionym były wydawane na czas określony. Decyzje zarówno w sprawie przyznania, jak i nieprzyznania miejsca w mieszkaniu chronionym były wydawane w terminie. MOPS podejmował działania w celu wyegzekwowania zaległości z tytułu opłat za pobyt w mieszkaniu chronionym. Jednak nie zawsze były one skuteczne, głównie z powodu braku informacji o miejscu zamieszkania dłużników. Mieszkanie chronione poddane oględzinom³ spełniało warunki określone w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 marca 2012 r. w sprawie mieszkań chronionych⁴.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

² Stwierdzono na podstawie próby 35 spraw.

³ Mieszkanie, w którym zamieszkuje osoba poruszająca się na wózku inwalidzkim.

⁴ Dz. U. poz. 305. Rozporządzenie zostało uchylone z dniem 1 marca 2018 r. Od dnia 1 maja 2018 r. obowiązuje rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 26 kwietnia 2018 r. (Dz. U. poz. 822), zgodnie z którym podmioty prowadzące w dniu wejścia w życie niniejszego rozporządzenia mieszkania chronione treningowe lub mieszkania chronione wspierane dostosują te mieszkania do standardów określonych w przepisach niniejszego rozporządzenia do dnia 1 marca 2019 r.

Stwierdzone nieprawidłowości polegały na:

- pobieraniu opłat za pobyt w mieszkaniu chronionym od osób, których dochód nie przekraczał kryterium dochodowego, co było niezgodne z art. 97 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej⁵. Dotyczyło to 11 decyzji w sprawie przyznania miejsca w mieszkaniu chronionym (na 33 objęte kontrolą);
- naliczaniu odsetek od nieterminowo wpłaconych należności z tytułu opłat za pobyt w mieszkaniu chronionym, pomimo że art. 104 ustawy o pomocy społecznej nie przewiduje takiej możliwości;
- zawyżeniu kwot zaległości z tytułu pobytu w mieszkaniach chronionych w sprawozdaniach Rb-27S za lata 2015-2017 i za I półrocze 2018 r. z wykonania planu dochodów budżetowych w okresie objętym kontrolą, z powodu wykazywania jako zaległości kwot należności rozłożonych na raty, których termin płatności nie minął. Było to niezgodne z instrukcją sporządzania sprawozdania Rb-27S z stanowiącą załącznik do rozporządzenia w sprawie sprawozdawczości budżetowej⁶.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

Prawidłowość prowadzenia mieszkań chronionych.

Opis stanu
faktycznego

1. W okresie objętym kontrolą w zakresie mieszkań chronionych w MOPS obowiązywały następujące uregulowania:

- uchwała Nr 553/XXIX/04 Rady Miasta Płocka z dnia 31 sierpnia 2004 r. w sprawie organizowania i prowadzenia mieszkań chronionych oraz zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w mieszkaniach chronionych⁷,
- uchwała Nr 83/VI/2015 Rady Miasta Płocka z dnia 31 marca 2015 r. w sprawie ustalenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w mieszkaniach chronionych⁸,
- zarządzenie nr 61/2012 Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Płocku z dnia 15 listopada 2012 r. w sprawie zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w mieszkaniach chronionych terapeutycznych przeznaczonych dla osób niepełnosprawnych,
- zarządzenie nr 74/2014 Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Płocku z dnia 8 grudnia 2014 r. w sprawie regulaminu pobytu w mieszkaniach chronionych przy ul. Generała Tadeusza Kutrzeby 19 w Płocku,
- zarządzenie nr 78/2014 Dyrektora Miejskiego Ośrodka z dnia 24 grudnia 2014 r. w sprawie wprowadzenia Procedur postępowania w mieszkaniach chronionych przy ul. Generała Tadeusza Kutrzeby 19 w Płocku (m.in. wprowadzające procedury postępowania w przypadku: przyjęcia mieszkańca do mieszkania chronionego, naruszenia regulaminu pobytu w mieszkaniu chronionym, rezygnacji z pobytu w mieszkaniu chronionym, odmowy mieszkańcowi pobytu w mieszkaniu chronionym).

(dowód: akta kontroli str. 34-61)

⁵ Dz. U. z 2017 r. poz. 1769, ze zm.

⁶ Załącznik nr 39 do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 16 stycznia 2014 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz. U. poz. 1015, ze zm.), załącznik nr 36 do rozporządzenia Ministra Finansów i Rozwoju z dnia 9 stycznia 2018 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz. U. poz. 109, ze zm.).

⁷ Dz. Urz. Woj. Maz. nr 240, poz. 6421.

⁸ Dz. Urz. Woj. Maz. poz. 4332.

2. MOPS w Płocku prowadzi 28 mieszkań chronionych z 96 miejscami. Wszystkie mieszkania znajdują się w jednym budynku, przy ul. Generała Tadeusza Kutrzeby 19. Budynek jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych, posiada pochylnię umożliwiającą wjazd do klatek schodowych. W klatce, w której mieści się mieszkanie zamieszkiwane przez osobę poruszającą się na wózku inwalidzkim, zamontowana jest platforma dla osób niepełnosprawnych. Wszystkie pomieszczenia w ww. mieszkaniu mają wymiary umożliwiające wykonanie manewru wózkiem inwalidzkim. W łazience znajdują się poręcze i uchwyty dla niepełnosprawnych oraz bezprogowa kabina prysznicowa z siedziskiem.

Według stanu na dzień 30 czerwca 2018 r. w mieszkaniach chronionych znajdowały się 42 osoby, w tym osoby z niepełnosprawnościami, z chorobami psychicznymi, bezdomne, wychodzące z przemocy domowej oraz opuszczające pieczę zastępczą. Wolne pozostawały 54 miejsca w mieszkaniach chronionych, w tym sześć wolnych mieszkań. Zastępca Dyrektora MOPS wyjaśniła m.in., że MOPS w Płocku jako ilość miejsc w mieszkaniach chronionych, podaje maksymalną liczbę osób, jaka może zamieszkiwać w tych mieszkaniach, przy założeniu, że zgodnie z rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie mieszkań chronionych, minimalna powierzchnia użytkowa dla jednej osoby nie może być mniejsza niż 12 m². *Liczbę miejsc w mieszkaniach chronionych MOPS oblicza dzieląc metraż mieszkań przez 12. Zgodnie z tym wyliczeniem mieszkania jednopokojowe posiadają 3 miejsca a dwupokojowe 3 lub 4 miejsca. W sytuacji, gdy w mieszkaniu jednopokojowym zamieszkuje małżeństwo lub rodzina, lub w dwupokojowym mieszkaniu zamieszkuje rodzina, nie planuje się umieszczenia tam dodatkowych obcych osób. Również w przypadku osób z zaburzeniami psychicznymi, np. schizofrenią, zaburzeniami osobowości umożliwia im się zamieszkiwanie w oddzielnym pokoju, pomimo przeznaczenia pokoju dla większej ilości osób. Wynika to z konieczności zapewnienia odpowiednich warunków, dostosowanych do indywidualnych potrzeb spowodowanych stanem psychofizycznym tak, aby pobyt w mieszkaniu chronionym spełniał swoje cele, tj. utrzymanie obecnego, poprawę i zapobieganie pogorszeniu poziomu funkcjonowania psychospołecznego mieszkańca (zgodnie z § 2 pkt 2 rozporządzenia w sprawie mieszkań chronionych oraz art. 53 pkt 2 ust o pomocy społecznej). Dodatkowo, w toku pracy socjalnej i terapeutycznej, wynikła konieczność zorganizowania przestrzeni dla integracji mieszkańców i indywidualnej pracy terapeutycznej. W sytuacji pozostawiania innych mieszkań, jako mieszkania wolne, pozostają one jako oczekujące dla kolejnych kandydatów do zamieszkania lub wykorzystywane są jako mieszkania interwencyjne, np. w sytuacji konieczności tymczasowego umieszczenia przez gminę mieszkańców, którzy zostali pozbawieni mieszkania w wyniku pożaru, lub mieszkańców chorych i bezdomnych a oczekujących na przyjęcie do DPS.*

Zastępca Dyrektora MOPS dodała, że pracownicy MOPS podejmują działania mające na celu pełne wykorzystanie możliwości gminy w zakresie zapewnienia mieszkań chronionych osobom do tego uprawnionym w toku swojej pracy socjalnej, rozeznając środowiska i wnioskując, iż osoba z danego środowiska mogłaby być kandydatem do pobytu w mieszkaniu chronionym, a także współpracując z placówkami służby zdrowia i domami pomocy społecznej (w przypadku osób usamodzielniających się).

(dowód: akta kontroli str. 351-372)

W sprawie informowania o możliwości ubiegania się o miejsce w mieszkaniu chronionym Dyrektor MOPS wyjaśnił m.in., że z inicjatywą przydzielenia miejsca w mieszkaniu chronionym wychodzi zarówno pracownik pomocy społecznej, jak też osoba ubiegająca się o takie miejsce. O takiej możliwości informowani są m.in. wychowankowie placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzin zastępczych, osoby doznające przemocy domowej w trakcie spotkań z grupą roboczą Miejskiego

Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, w ramach procedury Niebieskiej Karty, osoby bezdomne, z którymi realizowana jest praca socjalna⁹. W przypadku osób z zaburzeniami psychicznymi, zgłoszenie następuje również od pracownika socjalnego ze szpitala, oddziału psychiatrycznego, Zakładu Opiekuńczo-Leczniczego lub bezpośrednio od lekarza prowadzącego. Dyrektor MOPS dodał, że kandydaci do pobytu w mieszkaniu chronionym zgłaszani są również przez inne instytucje, np. Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy czy członków Rady Miasta. Informacja o mieszkaniach chronionych zamieszczona jest również na stronie internetowej MOPS.

(dowód: akta kontroli str. 3-9, 29-33, 351-357, 459-460)

3. Według zestawienia sporządzonego przez MOPS, w okresie objętym kontrolą przyznano łącznie 254 miejsca, w tym 28 miejsc osobom niepełnosprawnym, 104 bezdomnym, 28 osobom wychodzącym z przemocy domowej, 15 osobom opuszczającym pieczę zastępczą oraz 79 osobom z zaburzeniami psychicznymi.

(dowód: akta kontroli str. 11-13)

Kontrolą objęto 35 decyzji o przyznaniu lub odmowie przyznania miejsca w mieszkaniu chronionym wydanych w latach 2015-2018¹⁰. Stwierdzono, że decyzje były wydawane w terminie do 30 dni od dnia złożenia wniosku, zgodnie z art. 35 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego¹¹, w przypadku dłuższego terminu (dwie decyzje), wnioskodawca został poinformowany o przyczynach wydania decyzji w późniejszym terminie. Decyzje wydawane były na czas określony.

Kontrola wykazała, że pracownicy MOPS rzetelnie weryfikowali uprawnienia do pobytu w mieszkaniu chronionym (m.in. przeprowadzano wywiad środowiskowy, sprawdzano dokumenty dot. dochodów wnioskodawcy).

Mieszkania chronione były przydzielane zgodnie z kryteriami określonymi w ustawie o pomocy społecznej i rozporządzeniu w sprawie mieszkań chronionych, tj. osobom, które ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność lub chorobę potrzebują wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu, ale nie wymagają usług w zakresie świadczonego przez jednostkę całodobowej opieki.

Oplaty ustalane były na podstawie stawki stałej za metr kwadratowy, zgodnie z umową z administratorem budynku, w którym znajdują się mieszkania chronione oraz na podstawie średniej opłaty za media w danym lokalu w okresie poprzedzającym wydanie decyzji o przyznaniu miejsca w mieszkaniu chronionym.

Zgodnie z § 4 ust. 1 rozporządzenia w sprawie mieszkań chronionych, raz na trzy miesiące, dokonywano oceny sytuacji osoby korzystającej ze wsparcia w mieszkaniu chronionym.

(dowód: akta kontroli str. 64-216, 358-367, 399-403)

Osobom zamieszkującym w mieszkaniach chronionych udzielane było wsparcie m.in. w postaci monitoringu stanu zdrowia, pomocy psychologicznej, treningu lekowego, treningu budżetowego, treningu czystości, pomocy w załatwianiu spraw urzędowych, utrwalania samodzielności, rozwijania kontaktów społecznych, motywowania do dalszej nauki. Rodzaj udzielanego wsparcia był zgodny z uzgodnieniami pomiędzy pracownikiem socjalnym MOPS a osobą ubiegającą się o skierowanie do korzystania ze wsparcia w mieszkaniu chronionym.

(dowód: akta kontroli str. 3-8, 64-216)

⁹ Jako ostatni etap wychodzenia z bezdomności

¹⁰ Po 10 decyzji wydanych w latach 2015-2017 oraz pięć decyzji z 2018 r., w tym 33 decyzje o przyznaniu miejsca w mieszkaniu chronionym oraz dwie decyzje o odmowie przyznania miejsca.

¹¹ Dz. U. z 2017 r. poz. 1257, ze zm.

4. W latach 2015-2018 (do 30 czerwca) wydatki poniesione w związku z prowadzeniem mieszkań chronionych wyniosły łącznie 1 427,8 tys. zł, w tym wynagrodzenia – 619,8 tys. zł, natomiast opłaty za pobyt w mieszkaniach chronionych wniesione w ww. okresie wyniosły 395,5 tys. zł, co stanowiło 27,7% wydatków.

(dowód: akta kontroli str. 358-372)

W okresie objętym kontrolą zaległości z tytułu pobytu w mieszkaniach chronionych wynosiły:

- na koniec 2015 r. – 8,9 tys. zł i dotyczyły 28 osób,
- na koniec 2016 r. – 17,9 tys. zł i dotyczyły 27 osób,
- na koniec 2017 r. – 32,5 tys. zł i dotyczyły 35 osób,
- na dzień 30 czerwca 2018 r. – 27,4 tys. zł i dotyczyły 43 osób.

Jak wyjaśnił Dyrektor MOPS, wzrost zaległości wynikał głównie ze zwiększenia kosztów utrzymania lokali, a tym samym zwiększenia odpłatności oraz znacznej rotacji osób tam przebywających.

(dowód: akta kontroli str. 358-370)

Kontrolą objęto zaległości w kwocie 10,1 tys. zł¹², co stanowiło 37,0% zaległości ogółem na koniec czerwca 2018 r.

Kontrola wykazała, że w przypadku czterech z pięciu dłużników objętych kontrolą MOPS wysyłał upomnienia dotyczące spłaty zaległości. Wysyłano również wnioski o udostępnienie danych z rejestru mieszkańców i PESEL do Urzędu Miasta Płocka, a także do Centrum Personalizacji Dokumentów w MSWiA. W przypadku jednego z dłużników nie wysyłano upomnień, ponieważ jak wyjaśniła Zastępca Dyrektora MOPS, ścisła współpraca z opiekunem dawała rezultaty w postaci spłaty zadłużenia w ramach możliwości zobowiązanego. Kontrola wykazała, że dłużnik spłaca zadłużenie (nieregularnie, w różnych kwotach). W stosunku do żadnego z dłużników nie zostały wystawione tytuły wykonawcze. Zastępca Dyrektora MOPS wyjaśniła, że pobyt w mieszkaniach chronionych miał charakter tymczasowy¹³, dłużnicy nie posiadali stałego adresu zamieszkania ani zameldowania, a wskazanie adresu faktycznego przebywania z zamiarem trwałego pobytu jest jednym z rygorystycznych wymogów, które powinien zawierać tytuł wykonawczy. Ponadto w stosunku do trzech dłużników objętych kontrolą zastosowano rozłożenie zadłużenia na raty, co spowodowało również wstrzymanie czynności zmierzających do egzekucji zobowiązań z tytułu opłat za pobyt w mieszkaniach chronionych.

(dowód: akta kontroli str. 217-350, 358-370, 383-407, 457-458)

5. W okresie objętym kontrolą do MOPS wpłynęły dwie skargi dotyczące nienależytego wykonywania obowiązków pracowników i złego traktowania mieszkańców. Skargi zostały rozpatrzone w terminie i uznane za bezzasadne.

(dowód: akta kontroli str. 62-63)

W działalności kontrolowanej jednostki w zakresie prowadzenia mieszkań chronionych stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W przypadku 11 decyzji o przyznaniu miejsca w mieszkaniu chronionym (na 33), zobowiązano wnioskodawców do ponoszenia odpłatności za pobyt w mieszkaniu chronionym, pomimo że ich dochód nie przekraczał kryterium dochodowego. Było to niezgodne z art. 97 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, który stanowi, że opłat za pobyt w mieszkaniach chronionych nie ponoszą osoby, jeżeli dochód osoby samotnie gospodarującej lub dochód na osobę w rodzinie nie przekracza

Ustalone
nieprawidłowości

¹² Kontrolą objęto pięciu największych dłużników wg stanu na dzień 30 czerwca 2018 r.

¹³ Na dzień prowadzenia czynności kontrolnych dwóch dłużników nadal zamieszkiwało w mieszkaniach chronionych.

kwoty kryterium dochodowego. W okresie objętym kontrolą do 30 września 2015 r. kryterium dochodowe dla osoby samotnie gospodarującej wynosiło 542 zł, a dla osoby w rodzinie – 456 zł¹⁴, natomiast od 1 października 2015 r. odpowiednio – 634 zł i 514 zł¹⁵. Opłaty za pobyt w mieszkaniu chronionym określone w ww. 11 decyzjach wynosiły od 7,9% do 157,9% dochodu przypadającego na osobę w gospodarstwie domowym. Na podstawie ww. decyzji MOPS otrzymał łącznie kwotę 9 332,94 zł¹⁶. Zastępca Dyrektora MOPS wyjaśniła m.in. że, *pobyt w mieszkaniu chronionym ma na celu przygotowanie mieszkańca do samodzielnego życia, naukę, rozwijanie lub utrwalanie samodzielności, sprawności w zakresie samoobsługi, w tym prowadzenia gospodarstwa domowego. Nauką samodzielności jest również nauka gospodarowania środkami finansowymi, wyrabianie nawyku ponoszenia comiesięcznych kosztów za użytkowany lokal, nauka odpowiedzialności. (...) osoby, których dochód nie przekraczał kryterium ustawowego zostały zobowiązane decyzjami administracyjnymi do ponoszenia opłat, zgodnie z wyrażoną w trakcie wywiadu środowiskowego deklaracją uiszczenia dobrowolnej opłaty za mieszkanie, która jest minimalną, możliwą dla nich opłatą; opłata ta ma wartość i znaczenie terapeutyczne, a także jest częścią realizacji indywidualnego programu usamodzielnienia lub indywidualnego wsparcia.* Zdaniem NIK powyższe nie zmienia faktu, iż ustawodawca określił sztywno kryterium dochodowe, poniżej którego nie pobiera się opłat za pobyt w mieszkaniu chronionym.

(dowód: akta kontroli str. 64-216, 358-372, 380-382, 441-442)

2. Kontrola wykazała, że MOPS naliczał odsetki od nieterminowo wpłaconych należności z tytułu opłat za pobyt w mieszkaniu chronionym, pomimo że art. 104 ustawy o pomocy społecznej nie przewiduje takiej możliwości. Zastępca Dyrektora MOPS wyjaśniła, że *należności wynikające z ustawy o pomocy społecznej są środkami publicznymi stanowiącymi niepodatkowe należności budżetowe o charakterze publicznoprawnym określone w art. 60 pkt 7 ustawy o finansach publicznych¹⁷ (...). W sytuacji występowania zaległości z tytułu niezapłaconych w terminie należności budżetowych jednostka sektora finansów publicznych zobowiązana jest, zgodnie z zasadami określonymi w art. 40 ust. 2 pkt 3 ustawy o finansach publicznych, do naliczania i ewidencjonowania odsetek nie później niż na koniec każdego kwartału.* NIK zwraca uwagę, że zgodnie z art. 60 pkt 7 ustawy o finansach publicznych środkami publicznymi stanowiącymi niepodatkowe należności budżetowe są dochody pobierane m.in. przez samorządowe jednostki budżetowe na podstawie odrębnych ustaw. W przypadku mieszkań chronionych, dochodem tym – zgodnie z art. 97 ust. 1 i 5 ustawy o pomocy społecznej – jest opłata za pobyt w tych mieszkaniach. Zasady dochodzenia zwrotu tej opłaty, w sytuacji gdy osoba zobowiązana do jej ponoszenia nie wywiązuje się z tego obowiązku, zostały określone w art. 104 ustawy o pomocy społecznej. Przepis ten nie przewiduje możliwości naliczenia odsetek. Należy również zwrócić uwagę, że art. 40 ust. 2 pkt 3 ustawy o finansach publicznych określa zasady ewidencjonowania odsetek od nieterminowych wpłat. Nie stanowi natomiast podstawy do naliczania odsetek.

(dowód: akta kontroli str. 232-350, 408-440)

¹⁴ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2012 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej (Dz. U. poz. 823).

¹⁵ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 lipca 2015 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej (Dz. U. poz. 1058).

¹⁶ Wyliczono na podstawie zestawienia sporządzonego przez MOPS na potrzeby kontroli.

¹⁷ Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 2077, ze zm.).

3. W sprawozdaniach Rb-27S za lata 2015-2017 oraz za I półrocze 2018 r. z wykonania planu dochodów budżetowych w okresie objętym kontrolą, MOPS błędnie wykazywał jako zaległości, kwoty należności rozłożonych na raty, których termin płatności nie minął. Było to niezgodne z instrukcją sporządzania sprawozdania Rb-27S stanowiącą załącznik do rozporządzenia w sprawie sprawozdawczości budżetowej, który stanowi m.in. że w kolumnie "zaległości netto" nie należy wykazywać zaległości płatnych w ratach (jeżeli termin spłaty raty nie minął). Zastępca Dyrektora MOPS wyjaśnił, że powyższe ma związek z naliczaniem odsetek do dnia całkowitej spłaty należności. Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej (...) wyjaśniło, iż decyzja o rozłożeniu na raty nienależnie pobranych świadczeń nie wstrzymuje naliczania odsetek (...) W związku z powyższym MOPS przyjął powyższe wyjaśnienie do naliczania wszystkich odsetek. W systemie finansowo-księgowym w latach 2015-2016 nie było możliwości prowadzenia ewidencji zaległości oraz system FK nie posiadał funkcji naliczania odsetek. W latach 2017-2018 dane w systemie FK dotyczące ewidencji należności są zaczytywane z programu Rejestr Opłat. W programie Rejestr Opłat ewidencjonowane są dane dotyczące poszczególnych dłużników oraz naliczane odsetki od zaległości. W celu naliczania odsetek do dnia całkowitej spłaty należy należność rozłożoną na raty wprowadzić z pierwotnym terminem płatności. W związku z powyższym cała należność jest zaległością i jako kwota zaległości jest zaczytywana do programu FK na odpowiednie konta księgowe i wykazywana w sprawozdaniu Rb-27S.

W konsekwencji nieprawidłowego wykazywania zaległości, w sprawozdaniach Rb-27S za lata 2015-2017 oraz za I półrocze 2018 r. zaległości z tytułu opłat za pobyt w mieszkaniach chronionych zostały zawyżone łącznie o 19 281,55 zł.¹⁸

NIK zauważa, że pismo z Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej z dnia 5 czerwca 2013 r., na które powołuje się w wyjaśnieniach Zastępca Dyrektora MOPS dotyczy umarzania, odraczania terminu płatności i rozkładania na raty nienależnie pobranych świadczeń rodzinnych i dotyczy jedynie naliczania odsetek od tych świadczeń, nie zaś sposobu ujmowania należności w sprawozdaniu Rb-27S.

(dowód: akta kontroli 217-231, 361-436)

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹⁹, wnosi o:

1. Zaprzestanie pobierania opłat za pobyt w mieszkaniu chronionym od osób, których dochody nie przekraczają kryterium ustawowego.
2. Zaprzestanie naliczania odsetek z tytułu nieterminowego regulowania zaległości z tytułu opłat za miejsce w mieszkaniu chronionym.
3. Niewykazywanie jako zaległości w sprawozdaniach Rb-27S należności rozłożonych na raty, których termin płatności nie minął.

¹⁸ Obliczono na podstawie ewidencji księgowej oraz zestawień sporządzonych przez MOPS.

¹⁹ Dz. U. z 2017 r. poz. 524, ze zm.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Departamentu Administracji Publicznej Najwyższej Izby Kontroli.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, dniawrześnia 2018 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Administracji Publicznej

Kontrolerzy

Dyrektor

Beata Burtka
Główny specjalista kontroli państwowej

Bogdan Skwarka

.....
podpis

.....
podpis

Beata Czarnecka
Główny specjalista kontroli państwowej

.....
podpis